

”קידום הורות מיטיבה”- שפ”ח חוף הכרמל.

דן קורין- מנהל השפ”ח

עמית רובל, עירית בן נון, שירז רייקין ואדווה פיק-ציטלין – פסיכולוגיות.

רקע

הפרוייקט התמקד בקידום הורות מיטיבה והעשרת האוכלוסיה בנושאים חינוכיים והתפתחותיים. כוון לשיפור וקידום של דפוסי הורות מיטיביים ומטפחים, מתוך אמונה שהתערבות מוקדמת ככל האפשר תסייע במידה הרבה ביותר להתפתחותם התקינה ולתפקודם של הילדים בהמשך החיים.

למרות שמטרה זו היתה ועודנה רלבנטית לכלל האוכלוסיה אשר בשטח המועצה, בחרנו להתמקד בפרוייקט בילדי הגנים (טרום חובה וחובה) באחד מישובי המועצה.

כפי שתואר בהצעת הפרוייקט, המועצה אזורית ”חוף הכרמל” כוללת בתוכה מספר רב של ישובים, הנבדלים זה מזה במאפיינים המבניים והדמוגרפיים שלהם. ביישוב הנבחר להתערבות יש מגוון שכבות מרקע ויכולת שונה. בין השכבות הללו קיימת שכבת אוכלוסיה ברמה סוציאקונומית נמוכה, בחלקה דור שלישי של משפחות החיות במצוקה, אשר מתמודדת עם קשיים ולחצים רבים. במקרים רבים הילדים של המשפחות הללו מבטאים קשיים התנהגותיים, רגשיים ויש להם פערים לימודיים, אשר בולטים כבר בגני טרום החובה והחובה עימם אנו עובדים. בתהליך מיפוי צרכים שנערך בשנת העבודה תשס”ז מצאנו כי להורי הילדים בקבוצה שתוארה לעיל, יש צורך רב בהעשרה בנושאים חינוכיים והתפתחותיים, הקשורים לסביבת הבית. כשירות פסיכולוגי הפועל בתוך ובשיתוף עם הקהילה ראינו ערך רב במתן תמיכה, העשרה וייעוץ להורים בכלל ולהורי קבוצה זו בפרט. בזכות השעות שנתנו לנו לצורך הפרוייקט הנוכחי התאפשר לנו להציע להורים מפגשי ייעוץ והדרכה ללא תשלום ובשעות גמישות, דבר אשר אינו מתאפשר לנו די הצורך בעבודתנו השוטפת בגנים ובביה”ס.

לסיכום, מטרת הפרוייקט בטווח הקצר היו לתת מענה רגשי קצר מועד דרך עבודה עם ההורים לפתרון בעיות והתמודדות בקרב משפחות ובטווח הארוך לקדם ולהעשיר את הידע, המיומנויות ההוריות ויכולות ההתמודדות של אוכלוסיה רחבה ככל האפשר ביישוב, על מנת לקדם את המיטביות והתפקוד של המשפחות בקהילה. בנוסף רצינו לקיים מספר סדנאות הורים בנושאים שונים ולהקים מרכז להורים וילדים שיאפשר מפגשים פורמלים ובלתי פורמלים של האוכלוסיה עם אנשי מקצוע ובינם לבין עצמם, אולם מטרת אלו לא הגיעו לידי מימוש במסגרת השנה שעברה.

הפעולות שבוצעו

התחלנו את הפרוייקט בפנייה כללית להורי ילדי הגנים בשוב, דרך הגנות, ליידוע שלהם לגבי האפשרות לקבל סיוע וייעוץ מצוות השפ"ח. במקביל, פנינו למנהלת המרכז הטיפולי ולעו"סים במחלקת הרווחה במועצה וביקשנו מהם להפנות אלינו משפחות שיוכלו להתרם מהעזרה שלנו.

בהמשך, יזמנו בשיתוף עם גנת הגן, ובשיחות של הורים עמנו, פנייה אישית להורים שנראו לנו כי הם זקוקים למפגשי הדרכה במגוון נושאים.

בנוסף, פסיכולוגית ביה"ס היסודי ופסיכולוגית חטיבת הביניים הפנו גם הן הורים לפגישות של הדרכה וייעוץ.

בפרוייקט השתתפו ארבע פסיכולוגיות, כאשר כל אחת מהן פגשה מספר משתנה של משפחות (10-2), לפרקי זמן שונים. מספר הפגישות נע בין ייעוץ חד פעמי לבין עשרה מפגשים. הנושאים שעלו במפגשים היו מגוונים ומשתנים: נושא אחאות, לידת אחים, חד הוריות, התמודדות עם גירושין, התמודדות עם דכאון אחרי לידה, ועוד.

במקרים בהם חשנו כי ההורים זקוקים לליווי טיפולי אישי ממושך או לטיפול זוגי סייענו להם למצוא את המסגרת המתאימה לכך. בנוסף, בחלק מהמקרים הפנו את הילד לטיפול רגשי.

מרבית מפגשי ההדרכה נערכו במבנה של המועצה, אך היו מספר מקרים בהם הפסיכולוגית הלכה לבית המשפחה, מכיוון שלא נמצאה דרך אחרת לקיים את המפגש ועלתה בקשה מצד ההורים לקבל את העזרה.

בנוסף למפגשי ההורים התקיימו מספר הרצאות בגנים שעסקו בנושא הורות, גבולות והתפתחות בגיל הרך. להרצאות הגיעו בין 10-15 הורים והן נשאו אופי של העברת ידע בשילוב עם שיחה פתוחה לאחר מכן, דבר אשר אפשר להורים להעלות שאלות ספציפיות אשר מטרידות אותם.

הערכה

ניתן לומר כי הפרוייקט הצליח, למרות שלא כל מטרותיו הושגו: הצלחנו לתת מענה של הדרכת הורים לכ- 25 משפחות, סך הכל 100 פגישות ועל סמך הערכות לא פורמליות של שביעות רצון מול ההורים ותגובות של הגנות לגבי מצב הילדים, נראה כי הייעוץ האישי נמצא מועיל עבור אותם הורים. משוב דומה קיבלנו גם לגבי ההרצאות שנתנו בגנים.

עם זאת, עלו מספר קשיים ביישום הפרוייקט:

חלק מהקשיים קשורים במצב הסוציאקונומי של אותה שכבה אליה פנינו. הסתבר כי חלק מהאנשים חיים במצוקה קשה ביותר ועל כן, למרות הצורך שלהם בעזרה ותמיכה, הם אינם פנויים מבחינת זמן ומשאבים להגיע למפגשים (לדוגמא – אין להם כסף לאוטובוס, אין אפשרות לצאת מהעבודה בשעות סבירות, וכו'), והם זקוקים קודם כל לסיוע כספי וחומרי (כגון שולחן לארוחת הערב) לפני שיוכלו להתרם מייעוץ והדרכה של פסיכולוג. קשיים כלכליים אלו של האוכלוסיה גרמו לכך שמפגשים רבים בוטלו ברגע

האחרון בשל אילוצים של ההורים. קושי נוסף היה שהמשפחות מהשכבה הזו שבויים פעמים רבות בסיטגמה לגבי פסיכולוגים וחוששים להפגש עמם, ולכן פעמים רבות היו משפחות שדחו על הסף את קבלת העזרה, למרות שהודו בצורך בפני הגננת. יש לציין כי עשינו מאמצים רבים לפנות לאותם הורים ולהציע את העזרה, לא תמיד בהצלחה.

להערכתנו, על מנת לשפר את הצלחת הפרוייקט ולהשיג את המטרות באופן מלא יותר נדרשים מספר דברים:

1. נדרש זמן רב יותר על מנת להטמיע את השירות ולשכנע את האוכלוסיה להפגש עמנו. ייתכן כי עם הזמן המידע על הפרוייקט היה מועבר "מפה לאוזן" ואנשים רבים יותר היו פונים.
2. צריך לבחון האם יש צורך להגמיש את תנאי המפגש ולאפשר יותר מפגשים בבתים, על מנת שאותה אוכלוסית מצוקה תוכל לקבל את המענה בתנאים האפשריים.
3. לא הצלחנו להפעיל סדנאות. ייתכן והורים היו באים יותר בקלות למספר מוגדר של מפגשים בנושא מסויים ולא לפגישה אישית, דבר אשר עשוי להיות יותר מאיים עבורם.
4. מבחינת אמצעי השיווק, נעזרנו בעיקר בקשר שלנו עם אנשי חינוך ואנשי מחלקת הרווחה, ולא פנינו לקהל הרחב דרך מודעות ופרסומים בעיתונות המקומית או בתאי הדואר, נדרש מהלך שיווקי נרחב יותר על מנת להגיע לאוכלוסיה רחבה יותר מזו שהגיעה.

לסיכום, פרוייקט "קידום הורות מיטיבה" איפשר לנו להענות יותר לצרכים הרבים של ההורים בקהילתנו. על מנת לבסס את השגיו של פרוייקט זה ולהרחיב את שיתוף הפעולה ואת תרומתנו לקהילה בה אנו עובדים יידרשו פרוייקטים נוספים בעתיד.